

Te' ne tē
ne mou se
sākior tēet
ne mou se
'ou fināe

timetobowelscreen.nz

Health New Zealand
Te Whatu Ora

Te Kāwanatanga
o Aotearoa
New Zealand Government

National
Bowel
Screening
Programme

Puk te'is af'āk sio rogrog ne mou se kǎnsa ne finǎe (bowel cancer) ma sǎkior tēet ne mou se 'ou finǎe, la hǎiasoagan 'ǎe la rē purean ne 'ǎe la 'es vǎeag 'e prokrām te'is, ne kat a'noa tōg 'e ra, National Bowel Screening Programme.

Sǎkior tēet ne mou se 'ou finǎe

- Kat a'noa tōg 'e ra.
- A'sok ne sǎkior tē ta mij ka vavhiḡḡan pǎu ka pō la a'sok 'e 'ou hanue ta.
- Tēhǎ'uḡḡ sǎkior tēet la a'hele'uof se 'ǎea 'e te' ne fḡu ruḡ 'i.

Niu Sirḡḡi hanuet ne lamlam pǎu 'on ma'oi ne famör pō 'e kǎnsa ne finǎe nōnō ka la a'tatḡu'āk se rǎn te'is

'E av ma'oi, Kǎnsa ne finǎe kat 'es faki'oag ra. Sǎkior tē te'is hǎiasoag la sǎkior ma rak'āk mijim nōnō ka 'ǎe pō 'e kǎnsa ne finǎe, 'e avat ne la pō la

ao pot a'leleia. Səkiör tē ta la pō la
 ao ma räe tot ne kop ma täe 'e 'ou
 tē raksa'a (fi'o); tēkää te'is kop ma la
 faki'ogat ne kel'əkim ne tēet kat lelei ra.

Maf ne fiək (data) ne pōam 'e prokräm
 te'is kel'əkim ne səkiör tē te'is la pō
 la räe kəinag kənsa 7 'e kənsa 10 ne
 famori kop ma la pō e. Kənsa ne finäe
 kat no'äk tot ra 'e te' 'ne ava, ma 'on
 fūəga kənsa ta la pō se' ma la kal räe
 ra 'e av 'e 'on rereg. Kənsa ne finäe pō
 tape' ma la kamət fup 'e laloag avat ne
 vasa səkiör tē. Te'is 'on'on iə tē pumuet
 la a'sokoa səkiör tē ne mou se 'ou
 finäe 'e te' ne fəu ruə 'i ma həifäegag
 ma 'ou tək ta nōnō ka faki'oag ne
 kənsa ne finäe la no'om.

Faki'oag ne a'mou no'om 'e rēko
kānsa ne fināe hat tape' ma:

- jenet 'e 'ou la'la'ot se fə' ne sok
ma hele' 'e gasav his 'on roa.
- toto la no'om 'e 'ou tē raksa'a
(fi'o).

Faki'oag 'i kop ma la hūn'āk se kəɲag
'af'af hoi'akit, ka iə tē pumuet la 'ou tək
ta la səkior sin.

'On la a'sok tapen ne səkior tē ta

**Səkior tē vavhian te'is kop ma la
a'mauria 'āea!**

Tēhə'uəg het ne hāe sio tē ne mou
se səkior tē ta, tæe la a'hele'uof se 'ou
hanue ta. A'sok mij pəu səkior tē ta.
Nōnō ka 'æe kal a'sok ra səkior tē ta 'e
laloag ne huəl on 'e 'ou la pō ne 'ou
tēhə'uəg heta, tē ne mou se səkior tē
ta la toak 'e 'es 'ao ma 'æe kop la a'sok
ta səkior tē hoi'akit.

Səkiør tēet ne mou se ‘ou finäe a’sok a’vavhiən pəu.

- ‘Äe la kō’āk no’ot ne la nāaf ‘e tehə’uəg heta se te raksa’at (fi’o) ne la vili ‘e av ne ‘äe la’ se fə’. ‘Äe la häe no’ heta se jou het (tube) ne nāaf ma hö’əkim se ‘əmisə ‘e laloag ne tag het ne nāaf la hö’əkim tē ‘og ‘e pos ta.
- Rogrog ne rak’əkia ‘on la a’sok tapen ne səkiør tē ta täe la pän ma nāaf ‘e laloag ne ‘ou tēhə’uəg heta.
- Ås’āk la hö’əkim ‘ou tē ne mou se səkiør tē ta (sample) ‘e laloag pos ta ‘e terənit ne ‘äe a’soko e səkiør tē ta, ne ‘e terənit ne kā sin.

Rogrog ne mou se ‘ou sākior tē ta

‘Äe la pō rogrog ne mou se ‘ou sākior tē ta ‘e laloag ne gasav fol ‘e vāhiag ne ‘ou a’sok ma hö’āk ne tē ne mou se sākior tē ta.

‘Äe tāla pō ta puk het ‘e rēko rogrog ne mou se sākior tē ta, ka ‘ou tāk ta ne nās ta kop ma la he’of se ‘äea.

Nōnō ka ‘äe kat pō ra ‘ou rogrog ne mou se ‘ou sākior tē ta ‘e laloag ne gasav folu, figalelei ma he’om se ‘āmisa ‘e nampā ne telefon te’is
0800 924 432 ne fā’im ta ‘imel het se
info@bowelscreening.health.nz

Rogrog ne sākior tēet ne hö’ākim ka kat ‘es ra ta tēet rāe (Negative)

Nōnō ka rogrog ne ‘ou sākior tē ta hö’ākim ka kat ‘es ra ta tēet rāe (negative), ‘äe kat a’noa a’sok ra ta tēet.

A’sok sākior tēet ‘e ‘on tēa’ hete’ ‘e avat ne la nāaf se ‘äea ‘e laloag ne fāu ruā ne tāe ‘e muā. Kel se ‘ou tāk ta nōnō ka la ma ‘on jenet ‘e ‘ou la’la’ot se fā’ ne sok ma hele’ ‘e gasav his ‘on roa, ne toto la no’om ‘e ‘ou tē raksa’a (fi’o) – se tār se ‘ou sākior tēet ‘e tēa’ hete’.

Rogrog ne sākior tēet ne hö'ākim ka kel'ākim ne tēet rāe (Positive)

Nōnō ka rogrog ne 'ou sākior tē ta hö'ākim ka tēet rāe (positive), 'āe kop la kel'āk la sākior hoi'āk se muā. Tēkāe te'is a'mou a'sok ke 'e garue te'is colonoscopy.

Rogrog ne sākior tēet ne hö'ākim ka kel'ākim ne tēet rāe kat 'āligen ra ne 'āe pō pāu 'e kānsa ne fināe, tēkāe te'is kop la sākior se muā la a'fūmou'ākia.

La pō rogrog hoi'āk hūn se rogrog ne sākior tēet ne hö'ākim ka kel'ākim ne tēet rāe, sākior se ut te'is

timetobowelscreen.nz

Sākior tēet ne mou se finäe kop ma kat åf ra se famör ‘atakoa

Nōnō ka ‘äe ‘üm ‘e tēkäet ‘e tēkäe he
his ne af’åk sio ‘e lopo, haifäegag ma
‘ou tak ta ne he’ se ‘amisa ‘e

0800 924 432. Sākior tēet ne mou se
finäe kop ma kal åf ra se ‘äea.

 Gou pō ‘e faki’oag ne känsa ne
finäe – kel mij päu se ‘ou tak ta.

 Garue te’is colonoscopy a’sok
se goua ‘e laloag ne fåu 5 ne
ofiof. Figalelei ma he’om se
‘amisa la pō la ‘amis la ‘ih hoi’åk
‘äe la ‘es väeag ‘e ‘amnåk fak
garue te’is ‘e avat ne tæe ‘e muä.

 Gou ‘es väeag ‘e ‘on ‘ihete’
‘e prokräm te’is bowel polyp
ne bowel cancer surveillance
programme.

 Gou pō vahia ‘e känsa ne finäe
ne gou pō ‘e känsa ne finäe ‘e
‘on ‘ihete’ ma te’is teak vai ne
a’sok ta garue hoi’akit la
ao potoa.

Gou sur ma ser ma t̥aku hot'āk
v̥ahia 'otou finäe (large bowel).

Gou pō 'e 'af'af te'is active
ulcerative colitis ne Crohn's
disease.

Ka tes ta k̥ansa ne finäe

- K̥ansa ne finäe a'mou he' colon,
rectal ne colorectal cancer.
- 'Ou finäe hat la väegat 'e sal ne hoa'
ma a'es'ao'ākia tēla'ā 'e 'ou laloag
foro (food digestive system). Finäe
ta väeväe se fupag his, ka hat tape'
ma gak̥au ta (small bowel), finäe ta
(large bowel) ma fi'oag ta (rectum).
- K̥ansa ne finäe kamatam 'e av ne tē
riri' ne 'ea cells 'e laloag ne fupaga 'e
finäe ta la fup h̥ah̥ah̥ia ka kat pō ra la
toak.
- Tē riri' 'i (cells) kop ma la fup ma
hele' la pun̥a'i la no'om 'e laloag ne
finäe ta ma 'e laloag ne f̥au his pun̥a'
'i la pō la f̥ur la hele' la k̥ansa.

- La pō se' ma la av roat ma kotä kända ta la fup ma forås se fupag ne tore 'e 'ou foro.
- Sākior tēet ne mou se finäe, nōnō ka la a'sok se famör ne kat pō ra 'e faki'oag ne kända ne finäe, la pō la hāiasoag la rāe mijia ma ao potoa kända ne finäe 'e av ne kat seminte fup hāhāia ra ne forås ra.

La pō rogrog hoi'āk

- Sākior se **timetobowelscreen.nz**
- He' se 'āmisa, ka kat tög ra, 'e nampā ne telefon te'is **0800 924 432**, Mānrē se Rān Lima 8am – 6pm
- Fā' ma nāam ta 'imel het se info@bowelscreening.health.nz

La pō rogrog hoi'āk 'e rēko famör ne va'ön'āk la pō 'e hāiasoag fak mǎür fak foro 'e maj fak matanitū 'e hanue te'is, sākior se website ne mou se Health New Zealand | Te Whatu Ora ne he' se nampā ne telefon te'is **0800 924 432**.

Kāinag Fäeag Hoi'āk ma Sal ne Hāiväeag Rogrogo

Puk te'is pō la hat ma sākior 'e kāinag sal hāiväeag rogrogo hoi'āk la a'vavhina e 'ou la 'inea ne rogrogo 'i ka hāiväeag tape' ma 'e kāinag fäeag 'i:

Te Reo Māori, Te Reo Māori Kuki Airani, Fäeag Sa'moa ta, Fäeag Fit ta, Fäeag Rotuam ta, Fäeag Kilpāt ta, Fäeag Toag ta, Fäeag Tuvalu, Fäeag Niue ta, Fäeag Tōkrau ta, Fäeag Jāen fo'ou ta, Fäeag Jāen fak tēmamfue ta, Fäeag Korea ta, Fäeag 'Intiā ta, Fäeag Punjabi, Fäeag Tagalog, Fäeag 'Arapea ta ma Fäeag Burmese ta.

Sik mā QR code te'is ne sākior se **timetobowelscreen.nz**

